

VOORSTEL AB

CATEGORIE: Bespreekstuk

DATUM DB VERGADERING : 1 mei 2018

DATUM AB VERGADERING : 15 mei 2018

PORTEFEUILLEHOUDER : Herman Dijk

REGISTRATIENUMMER : Z/18/017354-81141

OPSTELLER : Dick van Pijkeren, telefoonnummer +31882332045

 uw waterschap

ONDERWERP

Dijkversterking Kampereiland - Kredietaanvraag planuitwerking en realisatie

VOORSTEL

1. Kennis nemen van het ontwerpalternatief om de vereiste waterveiligheid te bereiken door het versterken van de kade met gebiedseigen grond.
2. Beschikbaar stellen van een krediet van € 4.900.000,- voor het vervolg van de planuitwerking en realisatie van de dijkversterking Buitenpolders Kampereiland. Maximaal 50% van deze kosten zullen verrekend worden met de subsidie van Provincie Overijssel, met een maximum van € 2.400.000,-.

SAMENVATTING

Het oude ontwerp (Robuuste Variant, Definitief Ontwerp) bleek niet te realiseren tegen maatschappelijk verantwoorde kosten. Dit heeft in het najaar van 2017 geleid tot een snelle verkenning van een goedkoper ontwerp. Na diverse bestuurlijke overleggen is met de Gemeente Kampen en de Provincie Overijssel overeengekomen dat toegewerkt wordt naar de realisatie van de 'Gebiedseigen Variant' als nieuwe en haalbare variant voor de versterking van de kade rondom de Buitenpolders Kampereiland, binnen maatschappelijk aanvaardbare kosten. Met de 'Gebiedseigen variant' wordt de kadeverbetering gerealiseerd door middel van gebiedseigen grond, binnen de randvoorwaarden van de vereiste waterveiligheid. Er wordt gestreefd naar een start van de uitvoering in 2018.

BESTUURLIJKE AANDACHTSPUNTEN

Het project Dijkversterking Kampereiland is reeds een aantal maal binnen het bestuur aan de orde geweest. Op 27 juni 2017 besloot het Algemeen Bestuur van Waterschap Drents Overijsselse Delta in te stemmen met het Definitief Ontwerp voor een robuuste kering en hiervoor € 4.000.000,- op de begroting van het waterschap te reserveren. Voorwaarde was dat bestuurlijke partners een vergelijkbare bijdrage zouden leveren. Het ontwerp bleek uiteindelijk niet realiseerbaar tegen maatschappelijk verantwoorde kosten; de dekking van het benodigde budget van € 8.000.000,- kwam niet rond. Dit kredietvoorstel voor aanleg van een nieuwe ontwerpvariant blijft na aftrek van de toegezegde provinciale subsidie binnen de financiële reservering van het AB-besluit van 27 juni 2017.

Uitvoering

Het is van groot belang voor alle partijen om de versterking alsnog in 2018 uit te voeren. Het projectteam zet op dit moment alles op alles op dit mogelijk te maken, maar de planning is krap. De kans is aanwezig dat, omwille van de haalbaarheid van de planning, het plan gefaseerd wordt uitgevoerd. In 2018 worden de Willem Meyer- en Stikkenpolder alsmede de Zwartemeerpolder gerealiseerd, misschien in 2019 de Cock's Polder en Polder Heuvel. Om in 2018 tot realisatie over te kunnen gaan is het noodzakelijk de activiteiten op het gebied van vergunningverlening op korte termijn te starten en in nauwe samenwerking met de Provincie en Gemeente versneld uit te voeren. Met het gewijzigde ontwerp is geen milieueffectrapportage noodzakelijk.

Vanuit bestuurlijk oogpunt zijn er twee belangrijke aandachtspunten in het ontwerp:

- Het huidige ontwerp wordt volledig gerealiseerd met beschikbaar materiaal uit de polder zelf. Dit ontwerp voldoet aan de eisen voor een regionale kering en is in combinatie met goede afspraken over beheer en onderhoud voor de komende decennia een passende oplossing voor Kampereiland.
- Door het lange voorbereidingstraject is er door het Waterschap al veel geld geïnvesteerd. In het huidige ontwerp voorzien we een besparing van ruim vier miljoen euro ten opzichte van het ontwerp zoals besproken in het AB op 27 juni 2017.

Fietspad

De Gemeente Kampen wil graag de optie openhouden voor de aanleg van het recreatieve fietspad in de Willem Meyer en Stikkenpolder. Voor een klein deel van het traject (1450 meter) wordt daarom extra breedte aangebracht op de kering. De meerkosten hiervan worden in rekening gebracht bij de Gemeente Kampen. Hiervoor dient er een realisatieovereenkomst (ROK) gesloten te worden.

OMGEVING EN PARTNERS

Naast de intensieve samenwerking met Gemeente Kampen en Provincie Overijssel is er overleg gevoerd met tal van andere omgevingspartners. De eigenaar Stadserven is bezig met een agrarisch structuurversterkingsprogramma en heeft belang bij de kadeversterking. Stadserven werkt actief samen met het Waterschap in het beschikbaar stellen van de benodigde grond. Ze ervaart nadrukkelijk haar maatschappelijke verantwoordelijkheid bij de voorgenomen dijkversterking.

Met vereniging Natuurmonumenten is overleg gevoerd over raakvlakken met hun werkzaamheden aan de noordzijde van de kadeversterking. Daarnaast is er contact met vereniging Streekbelangen Kampereiland, de Kampeilander Pachtbond en LTO West-Overijssel.

De planvoorbereiding voor de versterking van de kade rondom de Buitenpolders Kampereiland vindt plaats in nauwe afstemming met de Gemeente Kampen en de Provincie Overijssel. In het bestuurlijk overleg van 1 februari met de Gemeente Kampen en de Provincie Overijssel is bevestigd dat de uitgangspunten voor het ontwerp waar de subsidieaanvraag op gebaseerd was, niet aangepast zijn. Daarmee is ook duidelijk dat de huidige voorgenomen uitvoeringswijze doorgang kan vinden met behoud van de subsidie van de Provincie. Daarmee is ook duidelijk dat de Provincie akkoord is met de wijzigingen in de uitgangspunten.

Met de Gemeente Kampen is overleg geweest over twee potentiële meekoppelkansen bij de dijkversterking.

1. Net buiten het huidige tracé voor de regionale kering ligt nog een stuk buitendijks gebied waarvan het maaiveld verlaagd moet worden voor natuurdoelen. De vrijkomende grond zou ingezet kunnen worden voor de dijkversterking. Afsproken is om dit niet te doen vanwege kosten en de consequenties voor de vergunningenprocedures.
2. Gemeente Kampen heeft de intentie (in afstemming met Nationaal Landschap IJsseldelta) om een fietspad aan te leggen op en naast een deel van de regionale kering. Door nu ca 1450 meter van het tracé breder aan te leggen wordt het realiseren van een fietspad op dit deel van de kering later mogelijk gemaakt. De kosten voor het extra grondverzet worden betaald door de Gemeente Kampen.

FINANCIËN

De kredietaanvraag omvat zowel de planuitwerking alsmede de realisatie van de Gebiedseigen Variant en is gebaseerd op de kostenraming van het voorlopige ontwerp. Daarin is een maximale afwijking van plus of min 30% opgenomen als uitdrukking van de bijbehorende onzekerheid. De kredietaanvraag is gebaseerd op het maximum van deze raming. Deze raming is ook inclusief de reeds gemaakte kosten ten behoeve van de Gebiedseigen Variant. De kosten, reeds gemaakt voor de uitwerking Gebiedseigen Variant, zijn (tijdelijk) geboekt op het bestaande krediet 15015 Planuitwerking Waterveiligheid Kampereilanden. In dit krediet was echter geen ruimte meer, waardoor deze is

overschreden met +/- €150.000,- (dit is meer dan de MOR). Deze kosten worden opgevangen in het nieuwe krediet.

De reeds gemaakte kosten – het uitgegeven krediet voor de planuitwerkingsfase van de Robuuste Variant (oude ontwerp) – zullen worden geactiveerd.

(x €1.000)	Voorstel	Meerjarenraming 2018-2021
<i>Benodigd krediet (bruto)</i>	4900	8000
<i>Subsidies en/of bijdragen derden (externe dekking)</i>	2400*	4000
<i>Jaar oplevering (start kapitaallasten t+1)</i>	2019 (2020)	2019 (2020)

<i>Kapitaallasten</i>	107	171
<i>Overige exploitatiekosten (-baten)</i>		
Impact exploitatierekening	107	171

*het subsidiebedrag dat definitief wordt toegekend zal nooit meer zijn dan 50% van de werkelijk gemaakte subsidiabele kosten.

De beschikking op de subsidie is gebaseerd op de raming van 2015.

Specificatie bruto krediet:

Kostencategorieën	Bedrag (x €1.000)	Budgethouder
<i>Externe kosten incl. BTW</i>	3894	<i>Projectleider</i>
<i>Interne kosten</i>	570	<i>Projectleider</i>
<i>Risicoreservering voorzien incl. BTW</i>	300	<i>Opdrachtgever</i>
<i>Risicoreservering onvoorzien incl. BTW</i>	136	<i>Directielid (bij HWBP DB)</i>
Totale kosten incl. BTW	4900	

RISICO'S

Alle partijen hebben uitgesproken graag te willen dat dit project op korte termijn wordt uitgevoerd. We zijn gebonden aan het werken buiten het broedseizoen¹, wat betekent dat de werkzaamheden uitgevoerd moeten worden tussen 1 september en 1 maart. Op basis van een deterministische planning lijkt het mogelijk om in oktober 2018 met de werkzaamheden te starten. Een belangrijk risico hierbij zijn de vergunningsprocedures. Deze liggen op het kritieke pad. Met de bevoegde gezagen zijn en worden afspraken gemaakt voor versnelling van de ambtelijke afhandeling waarbij oktober 2018 haalbaar blijft.

Met de eigenaar Stadserven en de pachters in de Buitenpolders van Kampereiland moeten afspraken gemaakt worden voor het beschikbaar stellen van de benodigde grond. Als gevolg van het nieuwe ontwerp is dit ruimtebeslag groter dan in het oude ontwerp. Met Stadserven zijn goede afspraken gemaakt waarbij de kans op medewerking van de pachters is gemaximaliseerd. Dit is vooral mogelijk doordat het voorstel voor compensatie van het Waterschap aangevuld wordt door Stadserven met de kans voor grondruil en herverkaveling. Dit proces krijgt de komende maanden zijn beslag en zal voor 1 september afgerond zijn. Indien een pachter dit niet accepteert kan hij bezwaar aantekenen tegen het Projectplan Waterwet. De kans op vertraging is er als gevolg van het aantekenen van beroep bij de Raad van State, maar verwacht wordt dat bij de voorlopige voorziening de werkzaamheden voortgezet kunnen worden.

¹ Het broedseizoen is in dit gebied langer dan gebruikelijk als gevolg van de aangewezen doelsoorten in het N2000 gebied in het Zwarte Water; Roerdomp en Grote Karrekiet

Door de bewoners zijn twijfels geuit over de geschiktheid van de gebiedseigen grond voor de bouw van een kade. Dit richt zich met name op het zand van de ondergrond. Door het fijne zand en het hoge vochtgehalte gaat het snel lopen. Door het projectteam zijn daar de volgende beheersmaatregelen op genomen:

1. Op basis van actuele boorgegevens zijn stabiliteitsberekeningen gemaakt voor de nieuwe versterkte kering. De stabiliteit is twee keer zo hoog als noodzakelijk.
2. De buitenzijde van de nieuwe kering wordt voorzien van de laag klei die nu op de huidige kade ligt.
3. De nieuwe watergangen worden aangelegd met een talud van 1:2. Om de betrouwbaarheid hiervan aan te tonen worden begin mei een tweetal proefsleuven gegraven.

TOELICHTING

Het Kampereiland is een overstroombaar gebied in de IJssel-Vechtdelta. Het gebied ligt wettelijk gezien buitendijks en wordt dus niet beschermd door primaire keringen. Het is een integraal onderdeel van het hoofdsysteem (vergelijkbaar met de uiterwaarden langs een rivier). De Provincie Overijssel heeft het gebied aangewezen als overstromingsrisicogebied en de kades die het Kampereiland beschermen tegen hoogwater aangewezen als regionale keringen met een inundatienorm van 1/500 per jaar.

Figuur 1 Overzichtskaart werking hoofdsysteem (schematische weergave)

De aanleg van de balgstuw Ramspol heeft, door het bieden van bescherming tegen stormvloed vanuit het IJsselmeer, gezorgd voor een sterk verbeterde waterveiligheidssituatie van het achterliggende gebied, waaronder het Kampereiland inclusief de buitenpolders. Voor de stad Kampen zou de aanleg van de balgstuw per saldo een verslechtering van de waterveiligheidssituatie (extremere waterstanden) betekenen door verlies van waterberging in het hoofdsysteem (het water kan niet meer via het Ramsdiep landinwaarts stromen). Om Kampen te beschermen tegen hogere waterstanden moet het Kampereiland op een gegeven moment vanuit het Ketelmeer overstromen, waarbij kortsluiting richting Zwarte Meer moet worden voorkomen. Een deel van de primaire waterkering langs het Ketelmeer is daartoe overloopbestendig gemaakt: bij waterstanden op de IJssel vanaf een herhalingstijd van 500 jaar begint het Kampereiland gecontroleerd te overstromen. In Figuur 1 is de werking van het hoofdsysteem schematisch weergegeven.

Voor het gebied achter de balgstuw geldt eveneens dat de berging van water op het Kampereiland en in de buitenpolders van belang is voor de waterveiligheid. Kadeverhoging langs het Kampereiland kan door verlies aan waterberging leiden tot een verslechterde veiligheidssituatie (extra opstuwing) op het Zwarte Water en de Vecht. Om dit te voorkomen mogen de kades niet te hoog worden. Het gebied moet overstromen vanaf waterstanden met een herhalingstijd van 1:500 jaar.

Extra veiligheid door gecontroleerd onderlopen

Om het gebied op het juiste moment (niet te laat) en gecontroleerd onder te laten lopen wordt een deel van de waterkeringen overstroombaar gemaakt (d.m.v. een aanleg van een flauw binnentalud van ca. 1:7) en aangelegd op de door de Provincie Overijssel vastgestelde maatgevende hoogwaterstand (MHW 2009)³ voor de 1:500 inundatienorm. De overige trajecten krijgen een kruinhoogte die 20 cm hoger (waakhoogte)² is dan de vastgestelde MHW, zodat het water als eerste via de overstroombare kering(en) het gebied in zal lopen, en worden voorzien van een iets verflauwd binnentalud van 1:4.

Ontwerp

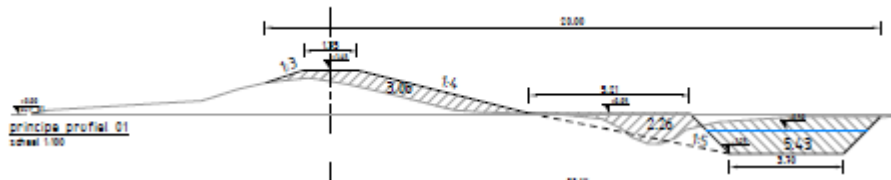
In onderstaande figuren staan overzichtsplaatjes van de tracé's die nu versterkt moeten worden.

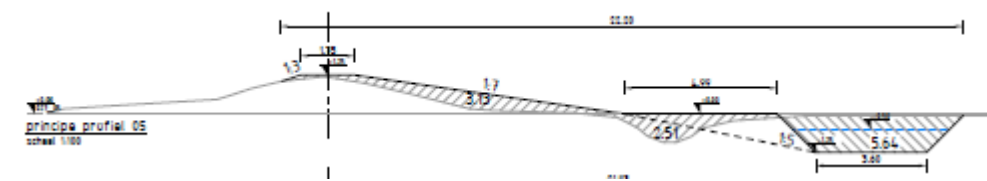
De exacte oplossing voor de Mandjeswaard is nog niet gereed.

² De minimale waakhoogte is 10 cm. Om duidelijk onderscheid te maken met het overstroombare deel van de waterkering is het hoogteverschil 20 cm. Vanuit waterveiligheidsoptiek is een grotere waakhoogte niet doelmatig omdat het gebied onder dient te lopen;

Op basis van de hiervoor vastgestelde ontwerpuitgangspunten, inclusief de toepassing van gebiedseigen grond zijn een tweetal principe-profielen opgesteld volgens welke het ontwerp van de versterkte kering verder wordt uitgewerkt (Figuur 3 en Error: Reference source not found).

Figuur 2 Principeprofiel gebiedseigen variant

Figuur 3 Principeprofiel gebiedseigen variant met inundatiezone

Afhankelijk van de hoeveelheid grond die nodig is voor de versterking zal de nieuw te graven watergang breder of smaller zijn. De details van dit ontwerp worden nu uitgewerkt en onder andere afgestemd met de beheerder. Dit leidt nog tot kleine wijzigingen in het ontwerp en de kosten welke door middel van het Projectplan Waterwet definitief aan het bestuur worden voorgelegd.

Het dagelijks bestuur van het Waterschap Drents Overijsselse Delta

de secretaris,
ir. E. de Kruijk

de dijkgraaf,
ir. H.H.G. Dijk